

FDUV:s svar på frågor om tillämpningsområde för den nya lagen om funktionshindervisning samt om dess bestämmelser om boende

15.2.2021

Frågorna har endast funnits på finska, men vi har svarat på svenska.

2 § Lain soveltamisala ja suhde muuhun lainsäädäntöön

Tässä laissa säädetään erityispalveluista niille vammaisille henkilöille, jotka tarvitsevat vamman tai sairauden aiheuttaman pitkäaikaisen toimintarajoitteen johdosta välttämättä ja toistuvasti apua tai tukea tavanomaisessa elämässä.

Tätä lakia sovelletaan, jos henkilö ei saa sosiaalihuoltolain (1301/2014) tai ikääntyneen väestön toiminta-kyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista annetun lain (980/2012, jäljempänä vanhuspalvelulaki) tai muun lain perusteella riittäviä ja sopivia palveluja.

Palvelujen järjestämistä säädetään sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetussa laissa (/), jäljempänä järjestämislaki. Palvelujen tuottamisesta säädetään järjestämislaissa, sosiaali- ja terveyspalvelujen tuottamisesta annetussa laissa (/), jäljempänä palveluntuottajalaki, sekä asiakkaan valinnanvapaudesta sosiaali- ja terveydenhuollossa annetussa laissa (/), jäljempänä valinnanvapauslaki.

Pykälän yksityiskohtaiset perustelut löydätte hallituksen esityksen sivuilta 100-107.

3. Onko mielestänne pykäläesitystä tarpeen muuttaa?

- Kyllä
 Ei

4. Jos vastasitte kyllä, miten muuttaisitte pykäläesitystä?

5. Onko mielestänne pykäläesityksen perusteluita tarpeen muuttaa?

- Kyllä
 Ei

6. Jos vastasitte kyllä, miten muuttaisitte perusteluita?

Vi vill särskilt lyfta fram behovet av att förtydliga lagens tillämpningsområde och förhållande till annan lagstiftning. Samarbetet mellan hälsovården och socialvården borde förtydligas och regleras. Behovet av stöd kan vara dygnet runt, dagligen eller också mer sällan, men trots detta nödvändigt för personer med funktionsnedsättning. I lagförslaget lyfts upp att särskild service är av sådant slag som andra människor inte behöver och att behovet är bestående, kontinuerligt och varar hela livet, vilket vi tycker att är bra. Det är speciellt viktigt att det konstateras att man för sådana tjänster inte kan uppbära klientavgifter. De personer som har behov av dessa tjänster ska alltså omfattas av funktionshinderlagen. Bedömningen av vilken lag som ska tillämpas ska göras i samband med bedömningen av servicebehovet. I lagförslaget poängterar man nu vikten av servicehelheter som motsvarar personens helhetsbehov, vilket vi tycker att är bra. Om personen med funktionsnedsättning uppfyller kriterierna för tjänsterna i funktionshinderlagen, ska personen få denna särskilda service via denna speciallag. Men vi är fortfarande oroliga över att personer med lindrig intellektuell funktionsnedsättning och personer vars funktionsnedsättning inte är så synlig för en utomstående faller utanför den nya lagen. Trots att stödbehov inte är så omfattande är stödet nödvändigt och även om behovet inte är dagligt utan kan till och med vara två gånger i månaden men nödvändigt för personen bör det omfattas av lagstiftningen. Om stödbehovet är långvarigt och återkommande så måste man få tjänster via funktionshinderlagen även om stödbehovet är lindrigt. Det finns en uppenbar risk att personer kommer i ojämlik ställning beroende på hur stort stödbehov man har.

Vi ser även ett stort behov av att utveckla det sektorövergripande samarbetet. Det finns goda intentioner men i praktiken fungerar det inte, hemservicen jobbar inte kvällar och helger då stödbehovet är som störst och har inte nödvändigtvis heller rätt specialkunnska. Här behöver man satsa på att utveckla kompetensen hos personalen.

11 § Asumisen tuki

Vammaisella henkilöllä on oikeus saada asumisen tukea, jos hän välttämättä ja toistuvasti tarvitsee toisen henkilön apua tai tukea asumisessa.

Asumisen tuki sisältää päivittäisissä toimissa tarvittavan avun ja tuen lisäksi ne palvelut, joita vammaisen henkilö tarvitsee hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi ja ylläpitämiseksi sekä osallisuuden, kommunikaation ja perhe-elämän mahdollistamiseksi. Asumisen tuen sisältö, määrä ja toteutustapa on määriteltävä vammaisen henkilön yksilöllisen tarpeen mukaisesti. Asumisen tuki voi sisältää tämän sekä muiden lakien perusteella annettavia palveluja, jotka muodostavat henkilön yksilöllisten tarpeiden mukaisen palvelukokonaisuuden.

Asumisen tuki järjestetään ensisijaisesti vammaisen henkilön itse valitsemaan asuntoon ja asuinpaikkaan.

Pykälän yksityiskohtaiset perustelut löydätte hallituksen esityksen sivuilta 136-139.

FDUV

Nordenskiöldsgatan 18 A, FI-00250 Helsingfors
09 434 23 60 | fduv@fduv.fi

Storalånggatan 60, FI-65100 Vasa
06 319 56 52 | fduv.vasa@fduv.fi

7. Onko mielestänne pykäläesitystä tarpeen muuttaa?

- Kyllä
 Ei

8. Jos vastasitte kyllä, miten muuttaisitte pykäläesitystä?

9. Onko mielestänne pykäläesityksen perusteluita tarpeen muuttaa?

- Kyllä
 Ei

10. Jos vastasitte kyllä, miten muuttaisitte perusteluita?

Individuella och skräddarsydda tjänster

Vi vill poängtera att stödet i första hand måste erbjudas i det egna hemmet. Tjänsterna kring stödet och boendet måste särskiljas från själva bostaden. Tjänsterna måste utvecklas så att de verkligen utgår från personens behov och är skräddarsydda. Vi ser att det finns risker att personer som endast behöver lite stöd blir helt utan stöd i sitt eget hem, och att boendetjänsterna inte utvecklas för dem som behöver mycket stöd.

Val av boendeform ska vara ett individuellt val

Val av boendeform ska utgå från personens egna önskemål och individuella behov. Personens egna förmågor, resurser och styrkor tas i beaktande i planeringen av boendeformen. Val av boendeform måste handla om ett riktigt val och det får inte bli så att personen inte ges reella valmöjligheter, t.ex. att valet sker mellan två gruppboendestäder. Dessutom vill vi lyfta fram att själv bestämma var, hur och med vem man bor med är grundläggande rättigheter som borde beaktas. En funktionsnedsättning får inte per automatik leda till att du ska bo på ett visst sätt separat från andra människor, eller till att du måste bo tillsammans med andra personer med funktionsnedsättning. Människor måste fortfarande flytta efter tjänster och anpassa sina behov efter vad som erbjuds, det här hoppas vi att inte förekommer i framtiden. Vi vill ytterligare poängtera att det är viktigt att stärka kunskapen om behoven i närsamhället hos personer med intellektuell funktionsnedsättning. De flesta tjänster ska i framtiden erbjudas där man bor.

Flyttningsförberedelse måste beaktas

Det är viktigt att i samband med att personer ska flytta från sitt barndomshem att det erbjuds flyttningsförberedelse. En väl genomförd flyttningsförberedelse ger både information och valmöjligheter för den som flyttar och för familjen. Det ökar också självbestämmande och delaktighet.

Upphandling

Problemet när man upphandlar tjänster är att den som berörs är inte part och kan inte heller söka ändring utan det är kommunen eller serviceproducenten som kan förhandla om tjänsterna.

Vikten av lättillgänglig service, även på svenska

När man planerar boende för personer med funktionsnedsättning måste man beakta att service och tjänster är lättillgängliga. De flesta människor vill bo som andra och därför

FDUV

Nordenskiöldsgatan 18 A, FI-00250 Helsingfors
09 434 23 60 | fduv@fduv.fi

Storalånggatan 60, FI-65100 Vasa
06 319 56 52 | fduv.vasa@fduv.fi

inte bygga upp segregerade lösningar utan i stället utgå från det normala bostadsutbudet. I stället för att bygga stora servicehelheter borde man utveckla stödet till hemmet. Det är även viktigt att säkerställa att boendetjänster finns på det egna modersmålet och att det också finns alternativ på svenska.

12 § Lapsen asumisen tuki

Vammaisen lapsen asumisen tuki on järjestettävä lapsen oman perheen kanssa lapselle ja perheelle kotiin annettavilla palveluilla noudattaen 11 §:ää.

Lapsen asumisen tuen järjestäminen muualla kuin oman perheen kanssa edellyttää huoltajien suostumusta. Jos lapsen ja perheen saamat palvelut ja muu perheen tuki eivät riitä lapsen edun mukaisen huolenpidon turvaamiseen kotona, huoltajien hakemuksesta on arvioitava 4 §:n mukaisesti, miten lapsen asuminen ja huolenpito voidaan järjestää. Arvio on tehtävä moniammatillisessa asiantuntijaryhmässä, jossa on riittävä sosiaalityön, psykologian, lääketieteen sekä tarvittaessa muiden alojen asiantuntemus. Lapsen mielipide on ennen päätöksen tekemistä selvitettävä siten kuin 3 §:ssä säädetään.

Sen lisäksi mitä 5 §:n 4 momentissa säädetään, lapsen asumisen tuen järjestämisessä on kiinnitettävä eri-tyistä huomiota lapsen tarpeisiin ja niitä vastaavaan henkilöstön osaamiseen, lapsen ja perheenjäsenten ja muiden läheisten yhteydenpitoon ja ihmissuhteiden ylläpitämiseen sekä hoidon ja huolenpidon jatkuvuuteen. Lapsen asumisen tuki on järjestettävä niin, että asuinpaikan etäisyys ei ole este yhteydenpidolle lapselle läheisiin henkilöihin. Lapsen asumisen tuki muualla kuin oman perheen kanssa voidaan järjestää perhehoitona tai 11 §:n mukaisena asumisen tukena palveluyksikössä, jossa hoidetaan samanaikaisesti enintään seitsemää lasta.

Jos lapsi asuu tämän lain nojalla muualla kuin oman perheen kanssa, vanhemmat ja huoltajat vastaavat lapsen elatuksesta aiheutuvista kustannuksista.

Pykälän yksityiskohtaiset perustelut löydätte hallituksen esityksen sivuilta 139-142.

11. Onko mielestänne pykäläesitystä tarpeen muuttaa?

- Kyllä
- Ei

12. Jos vastasitte kyllä, miten muuttaisitte pykäläesitystä?

13. Onko mielestänne pykäläesityksen perusteluita syytä muuttaa?

- Kyllä
- Ei

14. Jos vastasitte kyllä, miten muuttaisitte perusteluita?

FDUV anser att det är viktigt att stödet i första hand ges i det egna hemmet och att hela familjen omfattas av stöder. Speciellt viktigt är det att föräldrarna och de övriga familjemedlemmarna får stöd i hur de ska hantera vardagen. De tjänster som stöder familjerna att orka i vardagen bör utgå från familjens specifika behov såsom städhjälp och barnvakt under kvällstid. Stödet till familjerna borde ordnas så att det är möjligt för familjerna att förvärvsarbeta. Stödet behöver vara flexibelt, utgå från familjens individuella behov och vid rätt tidpunkt då familjen verkligen behöver det.

Om familjerna inte får det stöd de behöver kan det på sikt resultera i att barnfamiljerna inte orkar sköta sina barn hemma och söker andra alternativ. Samtidigt ökar behovet av olika typer av avlastning. Även familjevård önskas mer än vad som kan erbjudas på grund av svårigheter att hitta stödfamiljer i Svenskfinland. Trots att den nya socialvårdslagen ska trygga familjernas rätt till hemservice har flera fått avslag trots att familjen behövt stöd. Vi vill betona att förebyggande insatser i form av hemservice och avlastning är ofta förmånligare än tyngre vård i ett senare skede. Dessutom stöder ”*tidigt stöd*” (eng. *early intervention*) barnets rätt och möjlighet att växa upp som vilket annat barn som helst, som en del av en familj.

Enligt lagförslaget kan antalet barn som bor samtidigt i samma gruppboende vara högst vara sju, vilket är för stort.

13 § Tuki esteettömään asumiseen

Vammaisella henkilöllä on oikeus saada korvaus vakituiseen asunnon muutostöistä, itsenäisen suoriutumisen kotona mahdollistavista välineistä ja muista teknisistä ratkaisuista aiheutuvista kohtuullisista kustannuksista, jos ne ovat hänen toimintarajoitteensa vuoksi välttämättömiä päivittäisissä toimissa, liikkumisessa tai muussa itsenäisessä suoriutumisessa. Korvausta palveluyksikössä olevan asunnon osalta myönnetään vain, jos henkilön yksilöllinen toimintarajoite sitä erityisen painavasta syystä edellyttää. Maakunnan liikelaitos voi myös antaa edellä tarkoitettuja välineitä ja muita teknisiä ratkaisuja korvauksetta vammaisen henkilön käytettäväksi.

Asunnon muutostöistä aiheutuviksi korvattaviksi kustannuksiksi katsotaan myös muutostöiden suunnittelusta ja esteiden poistamisesta asunnon välittömästä lähiympäristöstä aiheutuvat kohtuulliset kustannukset.

Asunnon muutostyöt sekä itsenäisen suoriutumisen kotona mahdollistavat välineet ja muut tekniset ratkaisut on suunniteltava ja toteutettava vammaisen henkilön yksilöllisen tarpeen mukaisesti. Jos henkilö haluaa itse teettää tai hankkia 1 ja 2 momentissa tarkoitettuja muutostyöt tai muut itsenäistä suoriutumista mahdollistavat välineet sekä tekniset ratkaisut, maakunnan liikelaitoksen on pyynnöstä annettava hänelle arvio korvattavista kohtuullisista kustannuksista. Korvaus asunnon muutostöistä tai välineiden sekä muiden teknisten ratkaisujen hankkimisesta on haettava maakunnan liikelaitokselta viimeistään kuuden kuukauden kuluessa kustannusten syntymisestä.

Pykälän yksityiskohtaiset perustelut löydätte hallituksen esityksen sivuilta 142-145.

FDUV

Nordenskiöldsgatan 18 A, FI-00250 Helsingfors
09 434 23 60 | fduv@fduv.fi

Storalånggatan 60, FI-65100 Vasa
06 319 56 52 | fduv.vasa@fduv.fi

15. Onko mielestänne pykäläesitystä tarpeen muuttaa?

- Kyllä
- Ei

16. Jos vastasitte kyllä, miten muuttaisitte pykäläesitystä?

Det borde fästas större vikt vid tekniska lösningar, eftersom de kommer att få en större betydelse i framtidens boende. Fastän de tekniska lösningarna kan vara dyra, har de samtidigt den fördelen att de kan möjliggöra ett självständigare liv för personer med funktionsnedsättning.

17. Onko mielestänne pykäläesityksen perusteluita tarpeen muuttaa?

- Kyllä
- Ei

18. Jos vastasitte kyllä, miten muuttaisitte perusteluita?